

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 14937/2023
16.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драгица Младеновић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Привредни суд у Лесковцу, коју заступа Државно правобранилаштво РС, Одељење у Лесковцу, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гжрр 99/2023 од 31.01.2023. године, у седници одржаној 16.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гжрр 99/2023 од 31.01.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу Прр 106/21 од 21.09.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор стварне ненадлежности Основног суда у Лесковцу по тужби тужиоца против тужене ради накнаде материјалне штете као неоснован. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете исплати потраживање тужиоца утврђено у предмету стечаја Ст 9/2010 и то по пријави бр. 28, за коју је донет закључак бр. 28, а по коме је извршен прерачун камате по одлуци Уставног суда, што сада укупно износи 8.665.881,91 динар, од чега на име главног дуга 4.234.958,54 динара, камате на главни дуг од дана отварања стечаја у износу од 4.078.575,37 динара и трошкове од 342.348,00 динара са законском затезном каматом на износ главног дуга од 4.238.958,54 динара од подношења тужбе 15.08.2018. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова поступка исплати износ од 126.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гжрр 99/2023 од 31.01.2023. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом и трећем изреке, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе

тужена да му на име накнаде имовинске штете исплати потраживање тужиоца утврђено у предмету стечаја Ст 9/2010 и то по пријави бр. 28, за коју је донет закључак бр. 28, а по коме је извршен прерачун камате по одлуци Уставног суда, што сада укупно износи 8.665.881,91 динар, од чега на име главног дуга 4.234.958,54 динара, камате на главни дуг од дана отварања стечаја у износу од 4.078.575,37 динара и трошкове од 342.348,00 динара са законском затезном каматом на износ главног дуга од 4.238.958,54 динара од подношења тужбе 15.08.2018. године до исплате, као неоснован. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију из свих законом прописаних разлога.

Испитујући правилност побијане одлуке у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни суд је утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Лесковцу Р4 Ст 960/18 од 29.03.2018. године утврђено је да је тужиоцу у поступку који се води код Привредног суда у Лесковцу у предмету Ст 9/2010 повређено право на суђење у разумном року и наложено стечајном судији у поступку стечаја да предузме све неопходне мере и радње у циљу уновчења имовине стечајног дужника. Према образложењу наведеног решења стечајни поступак над стечајним дужником ДП „15. мај - Експорттекс“ Лебане отворен је решењем тог суда Ст 9/2010 од 29.04.2009. године и именован је стечајни управник који је предузимао радње везане за продају имовине и обрачун камате у складу са одлуком Уставног суда. Закључак о имовини стечајног дужника донет је 02.10.2009. године и извршен је прерачун камате у складу са одлуком Уставног суда, а део имовине продат 28.09.2010. године при четвртом покушају продаје. Према извештају Привредног суда у Лесковцу Ст 9/2010 од 12.03.2020. године, тужиочево потраживање је признато у укупном износу од 8.655.881,91 динара. Спорно потраживање тужиоца као власника радње „Фриго Лебане“ потиче из пословног односа са стечајним дужником и пресуде су донете у периоду пре покретања стечајног поступка.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужена у обавези да тужиоцу накнади материјалну штету у траженом износу због повреде права на суђење у разумном року јер није искористила сва законска овлашћења која су јој стајала на располагању ради намирења потраживања у стечајном поступку и није доказала да је штета настала искључиво кривицом тужиоца или трећег лица, па је применом члана 22. и 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 155, 172. и 277. Закона о облигационим односима и члана 58. став 1. Устава Републике Србије и члана 6. став 1 Европске конвенције о заштити људских права основних слобода и члана 1. став 1. Протокола уз исту, усвојио тужбени захтев.

Другостепени суд, преиначио првостепену пресуду и одбио као неоснован тужбени захтев тужиоца за накнаду штете, налазећи да је првостепени суд погрешно применио материјално када је закључио да је основан тужбени захтев захтев за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у висини признатог, а неисплаћеног потраживања тужиоца према стечајном дужнику ДП „15. мај - Експорттекс“ Лебане у стечајном поступку који се води пред Привредним судом у Лесковцу Ст 9/2010 од 29.04.2009. године јер се ради о комерцијалном потраживању тужиоца који није доказао да је стечајни дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава из којих би се тужилац могао наплатити да

се суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње, односно није доказао постојање узрочно-последичне везе између настале штете и рада органа тужене.

Неосновано се ревизијом тужиоца оспорава правилност другостепене пресуде и указује на погрешну примену материјалног права.

По оцени Врховног суда, правило о објективној одговорности Републике Србије, примењено на случај накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, не значи да је утврђењем повреде тог права тужилац стекао право на накнаду имовинске штете коју је тужена дужна да му надокнади. Услов за одговорност тужене у конкретном случају је постојање узрочно-последичне везе између рада њених органа и настале штете у смислу одредбе члана 154. став 1. Закона о облигационим односима. Поред тога, тужилац у току овог парничног поступка није доказао, на основу члана 231. ЗПП, да би новчани износ добијен продајом стечајног дужника био довољан за исплату његовог утврђеног потраживања, у смислу члана 54. Закона о стечају и да је код такве позитивне имовинске способности, искључиво због неправилног или незаконитог рада стечајних органа, за које одговара тужена, изостало намирење тужиоца у стечајном поступку. Према закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године, Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. Према допуњеном закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године (којим је допуњен наведени закључак) у погледу извршних дужника физичких и правних лица који не спадају у наведену категорију, нужно је утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед наплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу. Према томе, у конкретном случају није остварен услов за одговорност Републике Србије јер се одлуке донете против друштвених предузећа по основу потраживања из радних односа не могу изједначити са одлукама против друштвених-државних предузећа донетих по основу потраживања која су проистекла из комерцијалног односа. Околност што тужилац своје признато потраживање према таквом предузећу над којим је покренут поступак стечаја није намирио не може се ставити на терет туженој, јер тужилац у смислу члан 231. ЗПП, није доказао да је могао да се наплати из новчаног износа добијеног продајом покретних и непокретних ствари стечајног дужника, односно продајом стечајног дужника као правног лица, те да би тај износ био довољан за исплату његовог утврђеног потраживања и да је изостало намирење тужиоца у стечајном поступку искључиво због неправилног или незаконитог рада стечајних органа, за чије поступање одговара тужена.

Супротно наводима ревизије којима се указује да је одлуком другостепеног суда повређено право тужиоца на мирно уживање имовине, зајемчено чланом 58. Устава Републике Србије, те да се одговорност Републике Србије заснива на неспровођењу судских одлука и према налажењу овог суда Република Србија не може одговорати за комерцијална потраживања предузећа основаног на бази друштвеног или државног капитала са којим је тужилац слободном вољом ступио у комерцијални однос. У

конкретном случају тужилац има потраживање које проистиче из комерцијалног односа са ДП „15. мај - Експорттекс“ Лебане, а Република Србија нема обавезу да тужиоцу накнади материјалну штету по основу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, јер се одредба овог члана односи на материјалну штету која настане због дужине трајања судског поступка, а не због неисплаћивања дуга од стране стечајног дужника.

На основу члана 414. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

**За тачност отправка
заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**